חזקת אהבתים והבורות והשיחין והמערות

ובית השלחין והעבדים וכל ווי שהוא עושה

פירות תדיר חזקתן שלש שנים מיום ליום פירות הדיר חזקתן שלש שנים ואינן משדה ים הבעל חזקתה שלש שנים ואינן

מיום ליום שר' ישמעאל אומר ג' חדשים

בראשונה ג' באחרונה ושנים עשר חדש באמצע

הרי ω י"ח חדש ר"ע אומר חדש בראשונה

וחדש באחרונה וי"ב חדש באמצע הרי י"ד

חדש א"ר ישמעאל בר"א בשדה לבן אבל

בשדה אילן כנם את תבואתו ומסק את זיתיו

ס כנם את קייצו הרי אלו ג' שנים: גמ' אמר 🕫

ר' יוחנן שמעתי מהולכי אושא שהיו אומרים

מנין לחזקה (0) ג' שנים משור המועד מה שור

המועד כיון שנגח ג' נגיחות ינפק לי' מחזקת תם

וקם ליה בחזקת מועד ה"ג כיון דאכלה תלת שנין

נפק לה מרשות מוכר וקיימא לה ברשות לוקח

אי מה שור המועד יעד נגיחה רביעית לא מיחייב

ה"נ עד שנה רביעית לא קיימא ברשותיה הכי

השתא התם מכי נגח שלש נגיחות הוי מועד

והשובכות והמרחצאות ובית הבדין

עין משפמ

גר מצוה א א ב מיי׳ פי״ב מהל׳

טוען הלכה א סמג עשין טוען הלכה א סמג עשין לה טוש"ע ח"מ מי קמא סעיף א: ב ג ד מיי פ"ו מהלכות

נוקי ממון הל' א סמג

לועי׳ תוס׳ עירובין מח. ד"ה ר' יהודה וכו'], ב) ל"ל לעייל ביה, ג) ס"א שמעכב, חלי סיון וכו׳ ומניחים. רש״ש,

הגהות הב"ח

(A) במשנה וכל דבר שהוא עושה: (ב) שם שדה בית הבעל: (ג) שם הרי אלו י״ח יכו׳ הרי אלו י״ד: (ד) שם וכנט מת קיים: (ט) גם תכן למזקה שהיא ג': (ו) תום' ד"ה כנס וכו' ולא הוה זמן . כניסתו וכו' שלה עצמה מנדלו וכו׳ יותר היה מיושב:

מוסף רש"י

בורות. עגול. שיחין. ארוך מקורה מערות. יקלר. . נגערות. נגנ **בקירו.** (לעיל יז.)

מוסף תוספות

א. [ד]אין זו חזקה דקנין הנזכרת בנכסים שיש להם החכות בנכסים שיש להם אחריות, ואינן דומות זה לזה כלל, דאילו חזקת קנין הוא תיקון בגופה של קרקע כדתנן (לקמן מב.) קרקע כדווגן (דקנק יהב.)
נעל גדר וכר: הרי זו חזקה,
ואכילת פירות אינו קונה
וכדבעינן למימר בפרקין,
ואילו חזקת ראייה היא . בהפך, דתיקון אינו ראייה, וכו', ואין חזקה אלא אכילת פירות בשופי כדרך אבירו בשופי כדון שהבעלים אוכלים. ריטנ״ל (ריט פירקין). ב. דאמרינן לקמן בגמ׳ (לו:) אמר רב יקנו בגמי (רוי) אמו דב
יהודה אמר רב זו דברי
ר' ישמעאל ורי עקיבא
אבל חכמים אומרים
חזקתן ג' שנים מיום
אמר שהם שמונה עשר
אמר שהם שמונה עשר רצופין. חודש ד. [ו]קאמר סתמא דגמ׳ אי מה שור המועד עד נגיחה ד' לא מיחייב. ה שור המועד: ד' לא מיד תוספות נ"ק כג:

בית השלחין. מתוך שהמעיין בתוכו שמשקים אותה ממנו תדיר עושה פירות חדיר וכל דבר שעושה פירות חדיר חוקתן ג' שנים מיום ליום אם החזיק בה שלש שנים שלימות אין לריך להביא שטר מכירה ואם ערערו עליה בעלים הראשונים וזה אומר מכרת

לי ואבד שטרי חזקתו מועלת לו ואם לאו אין חזקתו מועלת לו לפי שכשאמרו ג׳ שנים לחזקה כל הראוי לצאת ממנה בג׳ שנים אמרו: שדה בית הבעל. המסתפקת במי גשמים אינה עושה פירות אלא פעם אחת בשנה חזקתה ג׳ שנים ואינה לריכה מיום ליום. ומה היא חזקתה רבי ישמעאל אומר שלשה חדשים אחרונים של שנה ראשונה ושלשה חדשים ראשונים של שנה אחרונה ואמצעית שלימה שיש הממהרים לזרוע לפני ראש השנה וכיון שהחזיה בה סוף שנה ראשונה ג' מדשים ויש לו טדים שורטה באומו ג' חדשים וכן בג' חדשים ראשונים של אחרונה הרי זו חזקת שלש שנים רצופות שאין לך אדם הרואה את חבירו שזורע את שדהו לאכול פרי העשוי לשנה ושותק: ר"ע אומר כו'. מפרש בגמרא ולו.] במאי פליגי: בר"א. שלריך י"ח חדש לשדה בית הבעל: בשדה הלבן. שכל פירותיה נלקטין בפרק אחד לפיכך לריך ג' שנים: אבל בשדה האילן. שפירותיה נלקטים לפרקים ענבים

בפרק אחד וזיתים בפרק אחר ותאנה

בפרק אחר: כנס אם סבואתו. יין של גפנים: ומסק אם זימיו וכנם אם קיינו. תאנים ליקט וייבשן בה ועשה קליעות והכניסן לבית הרי זו חוקה כחילו הן ג' שנים: גמ' מהולכי חושה. שגלתה סנהדרין לחושה כדחמרינן ברחש השנה (דף לה.) עשר גליות גלתה סנהדרין כו׳ מיבנה לחושה מחושה כו׳: לה מיחייב. לשלם אלא חלי מק אף כאן עד גמר שנה רביעית לא הויא חזקה:

ואידך

חזקת הבתים ובית הבדים. פי׳ ר״י גר מרדכי דהא דמנן גפרק חומר בקדש (חגיגה כד:) עברו הגיתות והבדים דמשמע שיש להן זמן קבוע היינו שרוב העולם דורכים או בזמן לקיטה אבל יש בני אדם שמלניעין כל השנה ודורכין במעט מעט:

שלשה חדשים בראשונה. ממוך פ״ה משמע דבעי רבי ישמעאל שהוא יזרע ויקלור באותן שלשה חדשים ראשונים וכן באחרונים ואין תימה שתהא תבואה הנורעת אחר ניסן גדילה בג' חדשים ואין זמנה עד ניסן הבא דמלינן כעין זה דאמרי׳ בר״ה (יג.) כל תבואה הנקלרת בחג בידוע שהביחה שליש לפני ר"ה חלמח גדלה פעמים באותו זמן אבל קשיא לר"י דא"כ אמאי לריך י"ח חדשים בט"ו חדשים סגי שיזרע ג׳ חדשים לפני ניסן ויקלור בניסן ושניה בסוף הקיץ ושלישית בניסן הבא וי"ל דלריך אכילה חשובה של י"ב באמלע אע"ג דאמרי׳ בגמ׳ אכל תלת פירי לתלתא ירחי כגון אספסתא לרבי ישמעאל הויא חוקה שאני התם לפי שהוא זמן שלה אבל קשה לר"י דאמרי' בגמ' (לקמן דף לו:) פירא רבה ופירא זוטא איכא בינייהו דר׳ ישמעאל ור"ע ופ"ה דר' ישמעאל סבר פירא רבה כגון שעורים ושבולת שועל שגדלים בג' חדשים ור"ע סבר פירא זוטא כגון ירק הגדל בחדש אחד והא

בחדש אחד הויא חזקה לרבי ישמעאל ונראה לר"י דלא בעי רבי ישמעאל שיזרע התבואה ויקצור אלא אפי׳ זרעה הראשון או הוא יזרענה בשלשה חדשים אחרונים אע"פ שלא קלרה ובהא פליגי דרבי ישמעאל סבר בעינן שיהא גדל הפרי ברשותו הרבה כגון ג' חדשים והיינו פירא רבה ור"ע סבר דאין לריך שיגדל ברשותו אלא חדש אחד והיינו פירא זוטא וא"ת היאך יהא ניכר שיחזיק בה כל ג' חדשים ראשונים או אחרונים כי ביום אחד או בב' יוכל לקצור או לזרוע וכי תימא שמנכש

ואידך

את השדה ומתקנו הא לא הויא חוקה מידי דהוה אניר דאמר לקמן (דף לו:) דלא הויא חוקה משום דמימר אמר כל שיבא דכרבא יי ניעול בה אייל כגון שאוכלה שחת והא דאמריי (שם.) אכלה שחת לא הייא חזקה היימ כשאוכל בענין זה שאין התבואה חזורת לבא דשייך לומר לאו אחזקת כדמחזקי אינשי לפיכך לא חש למחות אבל אם אכלה שחת בענין שאין התבואה מחקלקלת כדרך שבני אדם עושים בעוד שהוא ירק ולא בא עדיין גבעול שלה הויא חזקה ובשדה אילן דבעו רבנן דפליגי אר׳ ישמעאל בגמראב מיום ליום ג׳ שנים אע״ג דלא שייך המם אכלה שחת מ"מ איכא למימר כגון שזומר ומעכב העצים לעצמו ואע"ג דמתקן בכך והוי כמו ניר כיון ۵ (שמתקן) העצים לעצמו לא שייך למימר כל שיבא דכרבא ניעול בה ועוד אומר ר"י דאחזיק בה בכה"ג שנעל וגדר את השדה ונועל במפתח ואין מניח אדם ליכנס והא דאמר בגמרא (דף כט:) לונמא במאי קני לה ולא קאמר כגון שנעלה וגדרה איכא למימר דאין נעילה מועלת אא״כ איכא אכילה בהדה או זריעה אבל נעילה גרידא לא מהני מידי והשתא אתי שפיר נמי לרבנן דרבי ישמעאל: ישהן י"ח חרש. תימה וכי מניינא אתא לאשמועינן וכה"ג פריך בכמה דוכתי וליכא למימר דרלופין אתי לאשמועינן ג דא"כ מאי קמ"ל רב הונא ובגמרא משמע דממתניתין לא הוה שמעינן דבעינן רלופים אי לא דאשמועינן רב הולא נעי מוייש שתמה על זהן: בבם את תבואתו. להכי קרי ליה לכרם תבואה משום דכתיב (דברים כב) ותבואת הכרם וא"ת מינח הא דמנא תבואה קודם זימים דיין קודם לשמן כדאמרינן באיזהו נשך (ב"מ קג.) הגיע זמן יין למכור ובתר הכי קאמר הגיע זמן למכור שמן אלא כנס את קייצו אמאי תני ליה בתר הכי הא תאנים קדמי דהא אמר בהמקבל (שם קו:) חצי ניסן ואייר וחצי סיון קציר חצי סיון וחמוז יי [וחצי] אב קיץ ואילו בציר היה בחשרי כדאמרינן בברכות (דף לה:) דאמר להו רבא לרבנן במטוחא מינייכו לא תיחחזיאו קמאי לא ביומי ניסן ולא ביומי תשרי ואמרינן נמי בסנהדרין (דף ט:) גנב ניסן וגנב תשרי לא שמיה גנב וה"מ באריסא ודבר מועט ואמרינן באיזהו נשך (ב"מ דף עג:) חזי מר להנהו רבנן דיהבי דמי אחמרא בתשרי ומבחרי להו בטבת מכל אלו משמע דבציר הוי בתשרי וכבר כלה הקיץ וי"ל דהא דקרי קיץ לחזי סיון וחמוז וחזי אב לפי שאז עיקר יובש של חאנים באילן ומיהו אין קוזדין אוחו מן האילן עד לאחר הבזיר א"י לוקטין אותו קודם חלי סיוןם ומניחים אותו לייבש ולא 🗅 זמן כניסתו לבית עד לאחר תבואת הכרם והא דלא הויא לקיטה חזקה כי שמא היו רגילין לייבשן באותו שדה שגדלו שם ולכך לא הויא חזקה עד שיביאם לביתו ור״ח מפרש כנס תבואתו בתשרי ומסק את זיתיו בשבט וכנס קיינו באב הרי זו חוקה נמנאת חוקה בשנה אחת ונקט כסדר זה משום דתשרי הוא תחלת השנה אבל יותר מיושב אי הוה תני להו כסדר גשמי שנה שהן גדילין עליהן: אי מה שור המועד עד נגיחה רביעית בו'. מכאן חזר בו רש"י ממה שהיה מפרש בב"ק (דף כג: ושם ד"ה ואם) גבי 🛈 דפליגי אביי ורבא דאמר אביי חמול חד מחמול חרי שלשום חלח ולא ישמרנו בעליו אחאן לנגיחה רביעית ורבא אמר חמול מחמול חד הוא כו׳ דאביי סבר דעד נגיחה רביעית לא מיחייב ורבא סבר דחייב בנגיחה שלישית דא״כ הוה מסיק הכא גמרא דלא כהלכחא דקי״ל כרבא לגבי אביי™ וחזר (₪ רש״י ופירש דמשמעות דורשין איכא בינייהו וה״ר עזרא מפרש דודאי לכ״ע 'לא מיחייב עד רביעית אבל בהא פליגי דלאביי דמפיק נגיחה רביעית מקרא דלא ישמרנו אם נגח נגיחה רביעית ביום ג' לא מיחייב עד שיגח ביום רביעי דלא ישמרנו קאי אימים דומיא דתמול שלשום אבל לרבא דנגיחה רביעית לא כחיבא בהדיא אפילו ביום שלישי אם נגח נגיחה רביעית מיחייב: עד נגיחה רביעית לא מיחייב. תימה לר"י דמאי פריך הא הכי יליף משור המועד מה התם הוחזק נגחן שלש פעמים ה"נ הוחזק שתקן בשלש שנים א"כ משלש שנים ואילך קמה ליה ברשוחיה ואומר ר"י דס"ד דמקשה דהכי יליף מה התם מכי נגח ג' פעמים נפק

ליה מחצי מק לנזק שלם ה"יג כיון שאכלה שלש שנים ולא מיחה נפקא ליה מרשות מוכר לרשות לוקח אע"ג דמילחא בלא טעמא הוא:

עשין סח טוש"ע ח"מ סי' שפט סעיף ה: רבינו גרשום חזקת הבתי': והבורות זהו עגיל: שיחין. ארוך וקטין: המערות. מרובעות. וכל הני עושין כדי להשקות שדותיהן מהן: ובית הבדין. זהו בד של זיתים שלאחר זהו בד של זיתיט שייחו... דריסת הזיתים מניחין שם השמן ומסתפקין הימנו בכל יום ויום: ובית השלחין. ירד להשקותו בכל צריך להשקותו בכל יום: והעבדים. שהוקשו יום: והעבדים. שהוקשו לקרקעות שעובד בהן בכל יום: וכל דבר שהוא עושה פירות כלומר כל דבר שמשתמשין בו בכל יום ריום תמיד: חזקתן ג' שנים מיום ליום. דכל הני עושין שמוש מיום ליום ואם מיום ליום ליום ואם שמוש מיום ליום ואם החזיק בהן ג' שנים מיום ליום ואח"כ מערער עליהם שום אדם מחזיקין להו ביד המחזיק ומשו״ה בעינן מיום ליום כדי שלא יכול משתמש בו ... מחיתי ולכך צריך שיביא ייי-איהו משתמש כו ברל יום להי *וווראלו* אמרי׳ בגמרא (לקמן ע"ב) דאספסתא בו בכל יום לפי שבאדו משתמשין בהן בכל יום: שדה בית הבעל חזקתו ג' שנים. ולא צריך שיהא משמש בו בכל יום שאם משמש בו בכל יום שאם בא המערער ואמר אני באתי ולא ראיתיו משתמש בה לפיכך לא מחיתי יכול לומר לו אני הייתי משתמש

לומר לו אני הייתי משתמש בשעה שבני אדם רגילין להשתמש בשדה בית הבעל והואיל ולא מחית באותה שעה לא הוי מחאה: מהולכי אושא. מפרש לקמן

. דהיינו ר' ישמעאל : נפק ליה

מחזקת תם. כדכתיב כי שור

שמרנו: עד נגיחה רביעית

לא מחייב. נזק שלם: